

Khởi động

**Nêu tên công trình,
nhân vật mà em biết
xuất hiện trong các
tranh sau đây.**

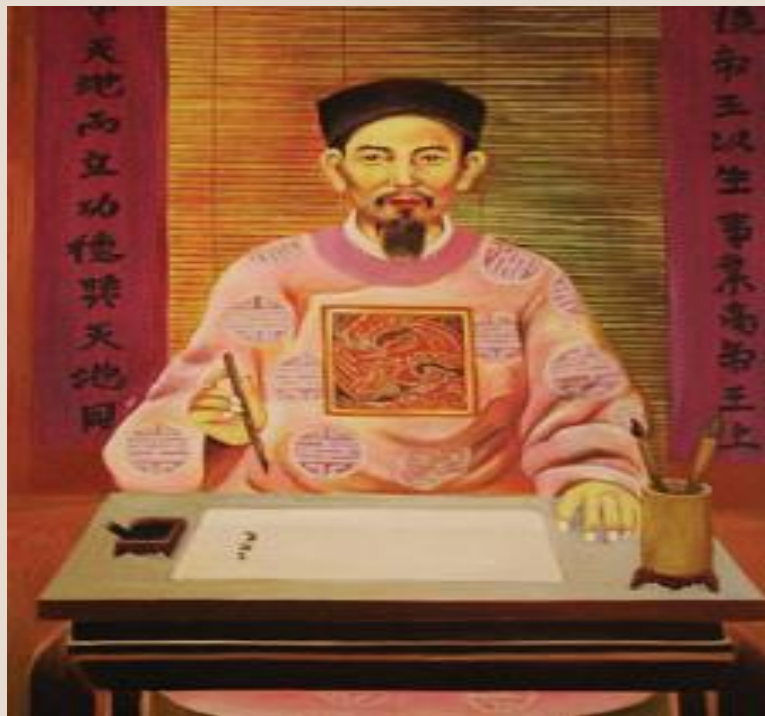
Đền Trần

Trần Quốc Toản bóp nát quả cam.

Thầy giáo Chu Văn An.

***Khu di tích Bạch Đằng Giang
(Hải Phòng)***

KẾT NỐI TRI THỨC
VỚI CUỘC SỐNG

LỊCH SỬ VÀ ĐỊA LÍ

TRIỀU TRẦN XÂY DỰNG ĐẤT NƯỚC VÀ KHÁNG CHIẾN CHỐNG QUÂN MÔNG - NGUYÊN XÂM LƯỢC (TIẾT 2)

ĐẠI VIỆT

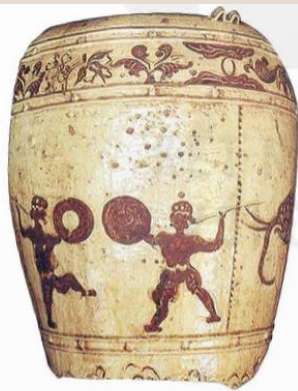
KHẮM PHÁ

Hoạt động 1. Tìm hiểu về Triều Trần và công cuộc xây dựng đất nước.

Đọc thông tin trong SGK và trả lời câu hỏi:

- Nêu những nét chính về tình hình đất nước dưới thời Trần.
- Kể về một nhân vật lịch sử của Triều Trần và đóng góp của nhân vật đó đối với lịch sử dân tộc.

▲ **Hình 1.** Thạp gốm thời Trần trang trí cảnh chiến binh luyện tập võ nghệ

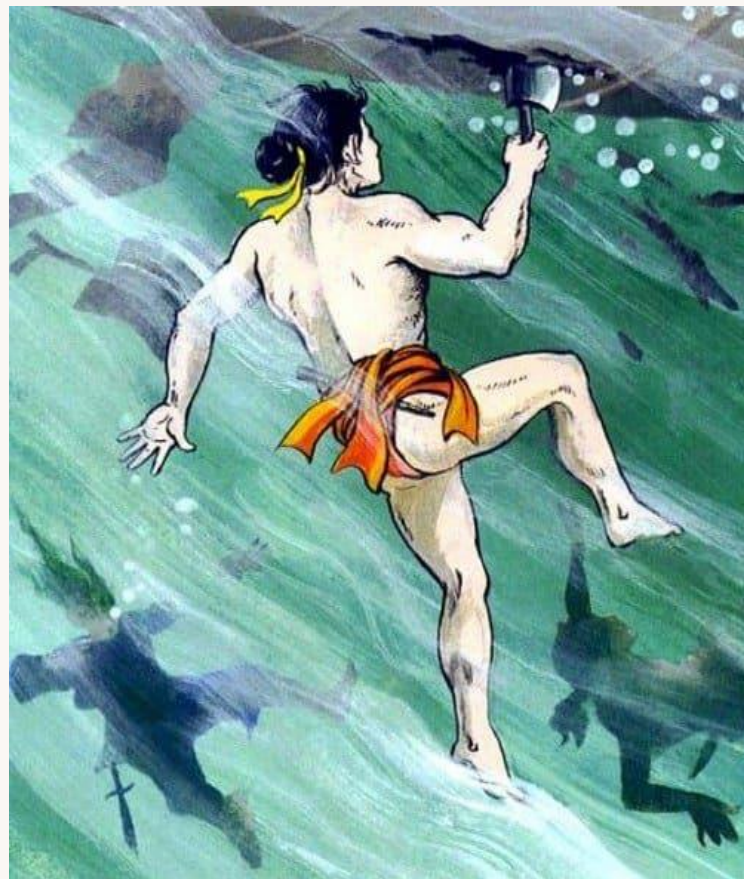

- Những nét chính về tình hình đất nước dưới thời Trần:

- + Bộ máy nhà nước được tổ chức chặt chẽ.
- + Quân đội được tổ chức quy củ, chặt chẽ, nhiều tướng giỏi đã có công lớn trong kháng chiến chống ngoại xâm.
- + Giáo dục, khoa cử được chú trọng, trường học được mở ở nhiều địa phương, đào tạo được nhiều nhân tài cho đất nước.

Em có biết?

Yết Kiêu và Dã Tượng là hai gia nô tài giỏi, có đóng góp lớn trong cuộc kháng chiến chống ngoại xâm. Yết Kiêu có tài về thủy chiến, còn Dã Tượng có tài thuần phục voi và là chỉ huy đội tượng binh.

- Câu chuyện về nhân vật Chu Văn An:

- + Chu Văn An là người có tính cương trực, học vấn tinh thông, ông được mời ra làm quan nhưng từ chối để về quê mở trường học.
- + Học trò của ông đỗ đạt cao, có công giúp nước. Nhờ đó, Chu Văn An được mời làm người đứng đầu Quốc Tử Giám, trực tiếp dạy học cho các hoàng tử.
- + Dưới thời vua Trần Dụ Tông, Chu Văn An đã dâng sớ đòi chém 7 viên quan nịnh thần nhưng vua không nghe, ông liền từ quan và về Hải Dương dạy học, viết sách.
- Đóng góp của Chu Văn An đối với lịch sử dân tộc: đóng góp to lớn với sự nghiệp giáo dục nước nhà suốt theo chiều dài lịch sử.

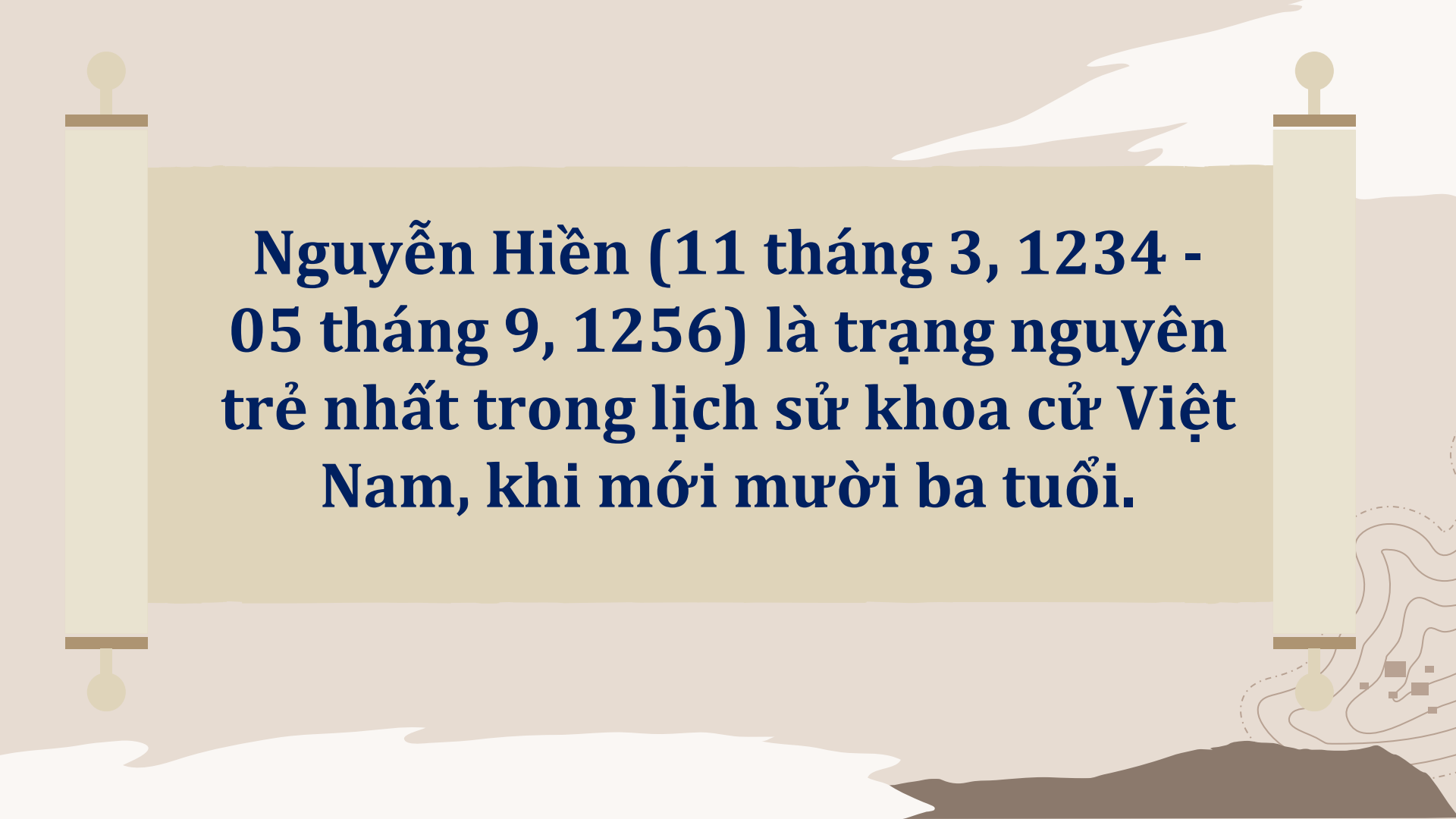
Đọc đoạn thông tin về giáo dục và khoa cử.

- Trạng nguyên nhỏ tuổi nhất Việt Nam là ai?
- Ai là Người thầy lưu danh muôn đời?

Giáo dục, khoa cử thời nhà Trần được chú trọng. Ngoài Quốc Tử Giám ở kinh đô Thăng Long, trường học được mở nhiều ở địa phương. Triều đình tổ chức kì thi Thái học sinh, đặt danh hiệu "Tam khôi" (Trạng nguyên, Bảng nhãn, Thám hoa), tôn vinh ba người xuất sắc nhất. Dưới thời nhà Trần, giáo dục, khoa cử đã đào tạo được nhiều nhân tài cho đất nước như: Nguyễn Hiền, Mạc Đĩnh Chi, Chu Văn An,...

**Nguyễn Hiền (11 tháng 3, 1234 -
05 tháng 9, 1256) là trạng nguyên
trẻ nhất trong lịch sử khoa cử Việt
Nam, khi mới mười ba tuổi.**

Câu chuyện
Lịch sử

TRẠNG NGUYÊN TRẺ TUỔI NHẤT VIỆT NAM

Thời Trần, ở phủ Thiên Trường (Nam Định) có một cậu bé tên là Nguyễn Hiền nổi tiếng thông minh và hiếu học, được mệnh danh là thần đồng. Năm 13 tuổi, Nguyễn Hiền đã thi đỗ Trạng nguyên.

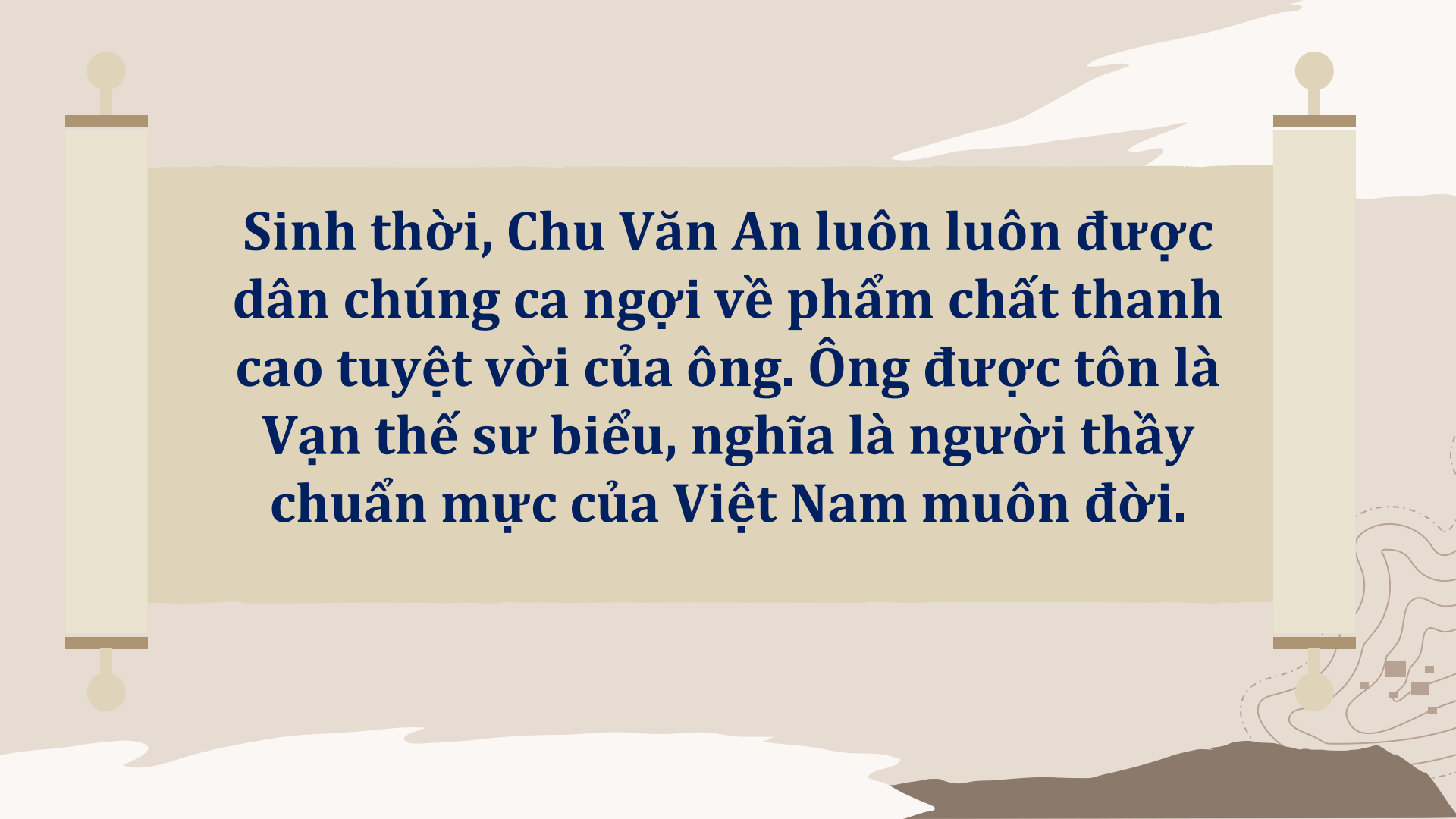
Chuyện kể rằng, khi sứ thần nhà Nguyên sang nước ta, để thử tài người Việt, sứ thần đưa ra một con ốc xoắn nhờ xâu qua ruột nó bằng một sợi chỉ mảnh. Nhà vua truyền cho các quan xâu thử nhưng không được, bèn cho hỏi Nguyễn Hiền. Ông lập tức có câu trả lời:

*"Tích tịch tình tang,
bắt con kiến vàng buộc chỉ ngang lưng
Bên thì lấy giấy mà bưng,
bên thì bôi mỡ kiến mừng kiến sang".*

Sau đó, Nguyễn Hiền được vua trao giữ chức Thượng thư Bộ Công. Những năm làm quan trong triều, Nguyễn Hiền có nhiều kế sách hay giúp vua trị nước.

(Theo Mai Hồng, *Các trạng nguyên nước ta*, NXB Giáo dục, 1989)

**TÀI ĐỐI ĐÁP
CỦA TRẠNG NGUYÊN
NGUYỄN HIỀN**

Sinh thời, Chu Văn An luôn luôn được dân chúng ca ngợi về phẩm chất thanh cao tuyệt vời của ông. Ông được tôn là Vạn thế sư biểu, nghĩa là người thầy chuẩn mực của Việt Nam muôn đời.

Chu Văn An sinh ra trong một gia đình nông dân ở Thanh Đàm (Thanh Trì, Hà Nội). Ông là người có tính cương trực, học vấn tinh thông nổi tiếng gần xa. Đời vua Trần Minh Tông, Chu Văn An thi đỗ Thái học sinh và được mời ra làm quan nhưng ông từ chối. Ông về quê mở trường dạy học, học trò theo học rất đông. Nhiều học trò của ông đỗ đạt cao, có công giúp nước như: Phạm Sư Mạnh, Lê Quát,... Nhờ thế, danh tiếng của Chu Văn An được cả nước biết đến. Ông được vua Trần mời làm Tư nghiệp (người đứng đầu) Quốc Tử Giám và trực tiếp dạy học cho các hoàng tử, trong đó có hai vị vua là Trần Hiến Tông và Trần Dụ Tông sau này.

Dưới thời vua Trần Dụ Tông, triều chính rối ren, quan lại lộng hành, nhân dân cực khổ,... Bất bình, Chu Văn An dâng *Thất trảm sớ*, đòi chém bảy viên quan nịnh thần, nhưng nhà vua không nghe. Ông liền từ quan và về vùng đất Chí Linh (Hải Dương) tiếp tục dạy học, viết sách. Sau khi mất, ông được thờ ở Văn Miếu – Quốc Tử Giám (Hà Nội) và được tôn là "Vạn thế sư biểu".

(Theo Đinh Xuân Lâm, Trương Hữu Quýnh (Chủ biên), *Từ điển nhân vật lịch sử Việt Nam*, Sđd)

▲ **Hình 2.** Tượng thờ Chu Văn An tại Văn Miếu – Quốc Tử Giám

Vận dụng

RUNG CHUÔNG VÀNG

00:15

Triều đình thời trần tổ chức kì thi gì để
tìm kiếm nhân tài?

A. Thái học sinh

B. Thái cử

C. Tam khôi

00:15

Nguyễn Hiền đỗ trạng nguyên
năm bao nhiêu tuổi?

A. 12 tuổi

B. 14 tuổi

C. 13 tuổi

00:15

Chu Văn An được mệnh danh là?

A. Người thầy đáng kính

B. Người thầy lưu danh muôn đời

C. Người thầy đặc đạo

00:15

Dưới thời vua Trần Dụ Tông,
Chu Văn An dâng sớ gì?

A. Thất trăm sớ

B. Thất sách sớ

C. Lục trăm sớ

